

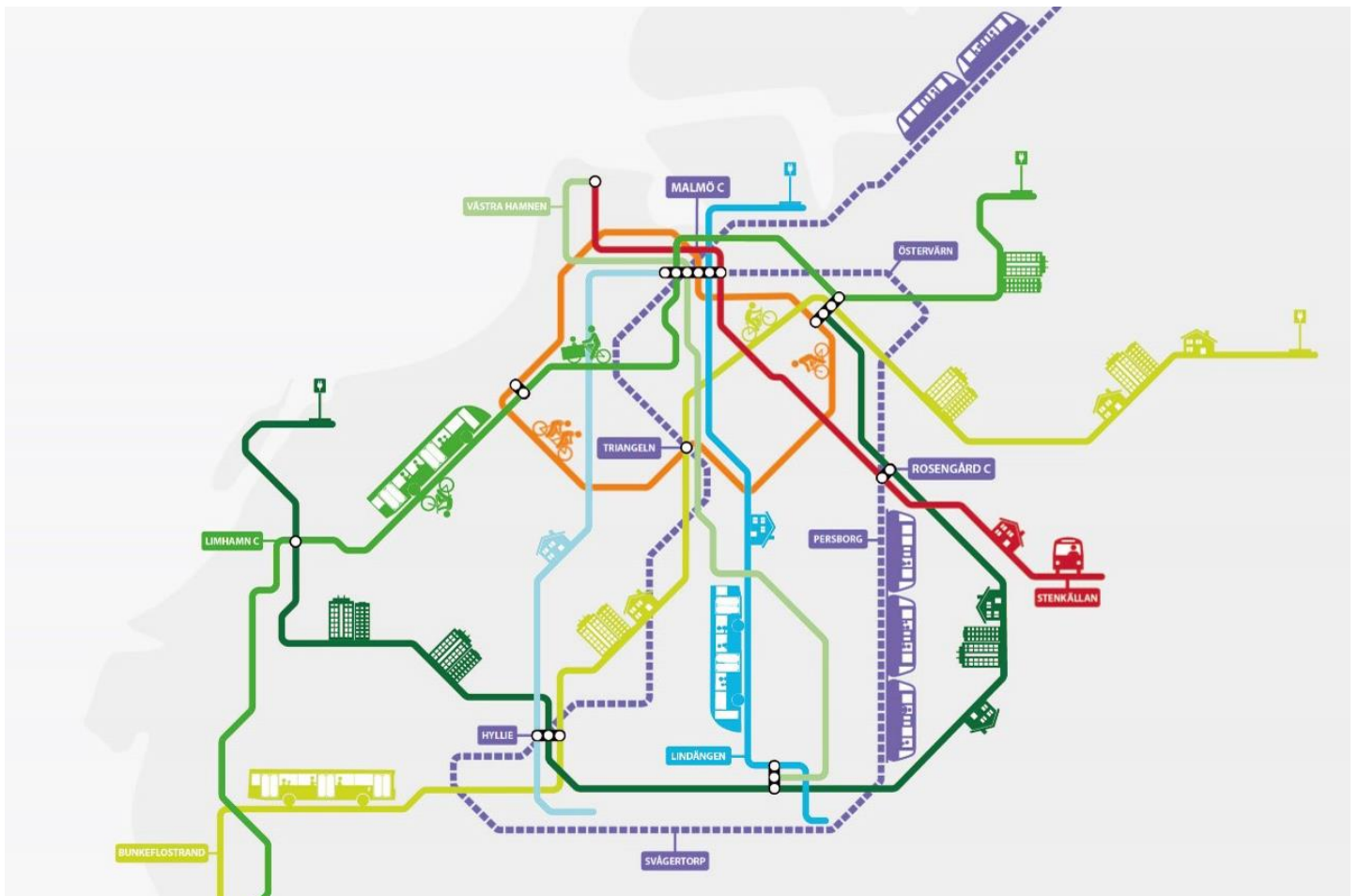
ÅRSRAPPORT FÖR 2023

Ramavtal 8 – Storstad Malmö

Finansiering och medfinansiering avseende ökad tillgänglighet i storstäderna samt ökat bostadsbyggande enligt Sverigeförhandlingen

Rapport 2023:1

Mars 2024

Uppdrag och beslut

Malmö stad har tillsammans med Region Skåne och staten genom Sverigeförhandlingen ingått avtal om utbyggnad av kollektivtrafik, cykelbanor och bostadsutbyggnad.

Ramavtalet med tillhörande Objektavtal undertecknades i oktober 2017 efter beslut i kommunfullmäktige i Malmö samt regionfullmäktige i Region Skåne. Regeringen fastställde avtalen i juni 2018.

I enlighet med paragraf 9.9 i Ramavtalet ska staten ansvara för uppföljning och årlig rapportering till regeringen avseende kollektivtrafiks- och cykelobjektens genomförande samt färdigställandet av bostäder.

Av paragraf 9.4 i Ramavtalet framgår att staten tillsätter styrelsens ordförande och ersättare. Respektive part utser en ordinarie ledamot och en ersättare till styrelsen.

Regeringen beslutade i juni 2019 att utse Catharina Håkansson Boman som ledamot tillika ordförande i styrelsen för uppföljning av avtal om finansiering och medfinansiering avseende ökad tillgänglighet samt ökat bostadsbyggande enligt Sverigeförhandlingen. Regeringen beslutade i juni 2018 att utse Lennart Andersson som ersättare till ordförande samt att Trafikverket ska bistå med resurser för styrelsens sekretariat.

Uppföljningen innefattar Ramavtalet, eventuella ändringar och tilläggsavtal avseende såväl kollektivtrafiks- och cykelutbyggnad som ökat bostadsbyggande och ekonomi i projektet, finansiering samt samhällsnytta. Rapportering sker årsvis och är bland annat baserad på insänd redovisning från Malmö stad, Trafikverket och Region Skåne.

Denna Årsrapport 2023 godkändes i styrelsen den 13 mars 2024.

1. Bostadsbyggandet

Under år 2023 har totalt 3 361 bostäder färdigställts inom kollektivtrafikobjektens influensområden. Under året har bostadsåtagandet för Linje 9 och för Malmöpendeln i Kävlinge fullgjorts. Fram till utgången av år 2023 har sammantaget 20 058 bostäder blivit färdigställda, varav 285 bostäder är utöver åtagandet. I och med årets inrapportering är cirka 70 procent av bostadsåtagandet utfört. Därtill är ytterligare 3 959 bostäder påbörjade men ännu inte färdigställda.

Kollektivtrafikobjekt	Bostadsåtagande enligt avtal	Bostäder i pågående planeringsprocess	Bostäder i hittills antagna detaljplaner	Påbörjade bostäder	Färdigställda bostäder	
					Totalt	Förändring från föregående år
El-MEX Linje 2	4 417	1000	518	392	652	30
El-buss Linje 3	1 833	700	437	337	1227	19
El-MEX Linje 4	4 667	1500	1753	796	3942	656
El-MEX Linje 5	1 583	1000	314	379	1153	167
El-buss Linje 6	2 333	1500	3646	132	1896	230
El-MEX Linje 8	4 667	300	1108	552	3026	1081
El-buss Linje 9	2 583	3000	1903	366	2 833	406
El-MEX Linje 10	4 667	1000	2053	330	3774	622
Summa Malmö	26 750	10 000	11 732	3 284	18 503	3 211
Malmöpendeln i Lomma	900	950	338	307	620	104
Malmöpendeln i Kävlinge	900	2278	870	368	935	46
Summa	28 550	13 228	12 940	3 959	20 058	3 361

Bostadsbyggandet i storstadsområdet Malmö har sedan avtalet undertecknades haft en hög takt. Under de två senaste åren har emellertid effekter av den rådande konjunkturen visats och byggnadstakten har gått ner. Malmö stads samlade bostadsåtagande utgör totalt 28 550 bostäder, varav 1 800 bostäder i Lomma kommun och Kävlinge kommun, vilka hanteras i enlighet med gemensamt samverkansavtal kommunerna emellan.

Bostadsåtagandet avser antalet färdigställda bostäder fr.o.m. den 30 oktober 2017 då avtalet undertecknades fram till år 2035. Utifrån kvarvarande tid kommer cirka 700 bostäder behöva färdigställas per år för att uppnå åtagandet.

2. Infrastrukturens utbyggnad

Malmö stad, Region Skåne och staten genom Sverigeförhandlingen har i Ramavtal 8 – Storstad Malmö kommit överens om gemensamma satsningar på nyskapande av infrastruktur och bostäder. Ramavtal med tillhörande Objektavtal samt ingående av Tilläggsavtal avseende utbyggnaden av Malmö stads Cykelobjekt under år 2023 innehåller finansiering för utbyggnad av nio kollektivtrafikobjekt, 13 cykelobjekt och åtagande om 28 550 nya bostäder.

Malmö har haft en kraftig befolkningstillväxt och förväntas ha så även i framtiden. Likaså har resandet i, till och från staden ökat. Kollektivtrafikobjekten i Malmö förväntas generera ökade restidsnyttor vilket skapar förutsättningar att behålla dagens restider även i framtiden trots ett ökat resande. Till följd av investeringen i ny infrastruktur kan kapaciteten i kollektivtrafiksystemet bibehållas och på vissa linjer delvis förbättras.

Malmö stad och Region Skåne analyserade 2017 det samhällsekonomiska värdet av den förändrade restiden för prognosåret 2035. Uppföljningsanalyser av nyttor till följd av ramavtalets storstadssatsningar kommer framgent att genomföras.

Kollektivtrafikobjekten

I Ramavtal 8 – Storstad Malmö ingår utbyggnaden av åtta kollektivtrafikobjekt, varav tre är busslinjer och fem är så kallade Expresslinjer, i centrala Malmö som kommunen är huvudman för samt Malmöpendeln – Lommabanan etapp 2 som Trafikverket är huvudman för.

Malmö stads kollektivtrafikobjekt

I utbyggnaden av kollektivtrafikobjekten ingår, förutom elektrifiering och införande av stadsbusskonceptet MalmöExpressen, även åtgärder för framkomlighet, ombyggnader av bytespunkter och bussterminaler, förbättringar i stadsmiljön samt ombyggnader av gaturummen på vissa delsträckor.

Malmö stad har under 2023 påbörjat ytterligare förstudier och tidiga utredningar samt genomfört ett större antal detaljprojekteringar för projekt utmed företrädesvis men inte uteslutande MalmöExpressen (MEX) 4 och 10. Både upphandling av entreprenader och genomförande av entreprenader har pågått under året inom de olika objekten. Några mindre entreprenader har färdigställts.

Som en följd av beslut av Region Skåne avseende införandet av ett nytt linjenät i Malmö pågår planering för en större linjenätsomläggning under 2025 i vilken vissa av objekten i Ramavtal 8 ingår. Det pågår också planering av ett stegvis införande av MalmöExpressen-bussar på linje 4 från och med 2025. Objektet blir helt elektrifierat 2027.

Region Skåne arbetar i tätt samarbete med Malmö stad för att genomföra avtalade delar i Ramavtal 8 och ta ett helhetsansvar för att uppfylla visionen och planen för den sammanlänkade kollektivtrafiken i Malmö stad. Bland annat ska all stadstrafik i Malmö, även de busslinjer som ligger utanför Ramavtalet, inom tidplanen för Ramavtal 8 vara helt elektrifierad.

Under 2024 fokuseras på att säkerställa framdriften för leverans av infrastrukturåtgärder för MalmöExpressen linje 4, främst genom entreprenadarbeten. Under 2024 fortsätter planeringen genom förstudier och tidiga utredningar samt detaljprojektering och etappvisa entreprenader inom samtliga objekt.

För MalmöExpressen linje 2 samt MalmöExpressen linje 10 kommer genomförandavtal mellan Malmö stad och Region Skåne att arbetas fram och avtalet avses beslutas under 2024.

Malmöpendeln – etapp 2

Objektet Malmöpendeln - Lommabanan etapp 2 syftar till att möjliggöra halvtimmestrafik med persontåg mellan Malmö och Kävlinge under hela trafikdygnet samtidigt som framkomligheten för godstrafiken bibehålls. Projektet möjliggör även nya resandestationer i Alnarp och Flädie vilket också genomförs inom ramen för projektet med utökad finansiering från Lomma kommun.

Järnvägsplanerna för mötesspårerna i Alnarp och Flädie var utställda för granskning under våren 2023 och inväntar fastställelse. Miljökonsekvensbeskrivning färdigställdes i februari. Efter att osäkerhetsanalys enligt successivmetoden genomförts under våren konstaterades att projektet har väsentligt ökat i kostnad (se vidare kostnadsuppföljning). Framtagande av förfrågningsunderlag startade under hösten.

För Malmöpendeln - Lommabanan etapp 2 beräknas arbetet med att ta fram förfrågningsunderlag vara klart under hösten 2024 och därefter ska entreprenaden upphandlas med siktet att skriva kontrakt tidigt 2025.

Cykelobjekten

I juni 2023 godkände Styrelsen Tilläggsavtal till Ramavtalet avseende utbyggnaden av Malmö stads Cykelobjekt. Tilläggsavtalet omfattar att ett cykelobjekt regleras ut ur Ramavtalet och att fyra cykelobjekt ges justerade geografiska sträckningar samt att statens medfinansiering justeras efter respektive objekts omfattning.

Kommunen arbetar med de 13 cykelobjekten parallellt och integrerat med kollektivtrafikobjekten, eftersom både kollektivtrafiksatsningar och cykelåtgärderna geografiskt sammanfaller. Utbyggnaden av cykelobjekten genomförs integrerat med kollektivtrafiken och under 2023 blev två etapper av cykelobjekt nr 6 färdigställda.

Inget Cykelprojekt blev färdigställt under 2023.

3. Finansiering och ekonomi

Enligt Ramavtal 8 uppgår partsgemensamma projektmedel om 3,4 miljarder kronor för de åtta kollektivtrafikobjekten och Malmöpendeln/Lommabanan etapp 2. Samtliga belopp är i prisnivå januari 2016 och ska räknas upp med konsumentprisindex (KPI).

Malmö stad fakturerar enligt betalplan för kollektivtrafikobjekten och för det större cykelobjektet. Enligt överenskommelse regleras tidpunkt för faktureringen i syfte att undvika överlikviditet. Fakturering för de mindre cykelobjekten sker när de är färdigställda och godkända. Enligt överenskommelse regleras tidpunkt för faktureringen i samråd med Trafikverket.

Utfall och fakturering av kollektivtrafikobjekten

Sammanlagt har 363,8 miljoner kronor upparbetats för de nio objekten för Ramavtal 8, varav 27,9 miljoner för Malmöpendeln och 335,9 miljoner för Malmös kollektivtrafikobjekt. Kostnader per objekt framgår i tabellen nedan.

KOLLEKTIVTRAFIK		Ackumulerat utfall				Utfall, innevarande period			
Ekonomisk redovisning (mnkr)		Utfall	Fakturerat alla parter & bokfört stat ²⁾	Fakturerat/ bokfört stat ink KPI ³⁾	varav KPI ³⁾	Utfall	Fakturerat alla parter & bokfört stat ²⁾	Fakturerat/ bokfört stat ink KPI ³⁾	varav KPI ³⁾
Objekt	Kostnad enligt avtal ¹⁾	Utfall kostnader	Fakturerat alla parter & bokfört stat ²⁾	Fakturerat/ bokfört stat ink KPI ³⁾	varav KPI ³⁾	Utfall kostnader	Fakturerat alla parter & bokfört stat ²⁾	Fakturerat/ bokfört stat ink KPI ³⁾	varav KPI ³⁾
Lommabanan									
E2/Malmöpendeln	200,0	27,9	10,2	17,7	2,6	10,2	2,5	7,7	1,7
EL-MEX Linje 2	530,0	35,7	12,2	12,2	1,8	15,6	4,1	4,1	0,9
EL-Buss Linje 3	220,0	13,7	2,1	2,1	0,4	5,2	1,6	1,6	0,4
EL-MEX Linje 4	560,0	109,4	76,4	76,4	15,2	43,2	55,4	55,4	12,4
EL-MEX Linje 5	190,0	47,4	25,9	25,9	5,1	36,2	14,7	14,7	3,3
EL-Buss linje 6	280,0	27,7	14,0	14,0	2,8	17,0	9,8	9,8	2,2
EL-MEX Linje 8	560,0	49,9	16,3	16,3	2,5	9,9	4,3	4,3	1,0
EL-Buss linje 9	310,0	10,7	12,3	12,3	2,3	2,4	5,7	5,7	1,3
EL-MEX linje 10	560,0	41,5	43,0	43,0	5,0	7,3	8,8	8,8	2,0
Projektkostnader	3 410,0	363,8	212,4	219,9	37,9	147,1	106,9	112,1	25,1

1) Totalbelopp enligt avtalad prisnivå, jan 2016.

2) Staten rekviderar belopp från parterna.

3) Viss avvikelse av KPI för innevarande period kan förekomma till följd av kalendereffekt.

Under 2023 uppgick Trafikverket upparbetade kostnader för Malmöpendeln/Lommabanan etapp 2 till 10,2 miljoner kronor. Malmö stads upparbetade kostnader för kollektivtrafikobjekten uppgick till cirka 136,9 miljoner kronor under år 2023. Dessa består bland annat av kostnader för personal, utredningar, samt entreprenad.

Utfall och fakturering av Cykelobjekten

Planering av Cykelobjekten sker parallellt i stråken med kollektivobjekten. Under 2023 har Malmö fakturerat Trafikverket 2,7 miljoner kronor för två av de större objekt som erhåller medfinansiering från staten under byggtiden.

CYKEL		Ackumulerat utfall			Innevarande period			
Ekonomisk redovisning (mnkr)		Total kostnad enligt avtal	Utfall, kostnader	Fakturerat staten ink KPI ¹⁾	varav KPI ¹⁾	Utfall, kostnader	Fakturerat staten ink KPI ¹⁾	varav KPI ¹⁾
Objekt								
5.3.6 Cb V. Hamnen - Lindängen		206,0	7,3	2,7	0,6	7,3	2,7	0,6
Summa		206,0	7,3	2,7	0,6	7,3	2,7	0,6

1) Viss avvikelse av KPI för innevarande period kan förekomma till följd av kalendereffekt

Kostnadsuppföljning och riskhantering

För Kollektivtrafikobjektet Malmöpendeln har under 2019 Trafikverket, Region Skåne, Malmö stad, Lomma kommun och Kävlinge kommun tecknat, i enlighet med punkt 4.2 i Objektavtalet, ett Medfinansierings- och samverkansavtal. Avtalet reglerar eventuella tillkommande kostnader för Objektet.

Under 2023 har Trafikverket aviserat att Malmöpendeln prognostiseras till en kostnad utöver Ramavtalad budget. Bedömningen baseras på genomförd osäkerhetsanalys enligt successivmetoden under våren 2023. Den prognostiserade kostnaden om 295 miljoner kronor i 2016 års prisnivå innebär en ökning med 50 procent jämfört med Ramavtalets finansiering om 200 miljoner kronor. Kostnadsökningen fördelas i enlighet med Trafikverkets och kommunernas Medfinansierings- och samverkansavtal. Under oktober beslutade styrelsen om en justerad betalplan där den prognostiserade kostnadsökningen i betalplanen är särredovisad samt fördelad mellan Staten genom Trafikverket, Region Skåne och Malmö stad.

För Malmös Kollektivtrafikobjektet sker kostnadsuppföljning kontinuerligt i de olika projekten. Riskhantering sker både på projektnivå och på en mer övergripande nivå. Viktiga risker som följs är exempelvis konjunkurläge, inflationsökning och stigande råvarupriser, kompetens- och resurstillgång inom branschen, entreprenörstillgång, överklagande av upphandlingar och detaljplaner, ökade råvarukostnader samt en lägre indexutveckling enligt KPI jämfört med index inom anläggningssektorn vilket inte ingår i avtalet.

4. Tidplan

För Malmöpendeln – Lommabanan etapp 2 aviserade Trafikverket under 2019 att tidplanen för objektet behövde justeras, vilket medförde en senareläggning av trafikstart från år 2024 till år 2026. Styrelsen beslutade i november 2019 om en justerad betalplan baserat på den nya tidplanen.

För övriga Kollektivtrafikobjektet har under året Malmö aviserat att tidplanerna för utbyggnaderna av kollektivtrafikobjekten behövt justeras och att trafikstarter därmed har senarelagts. Styrelsen beslutade den 29 november om justerade betalplaner för de åtta Kollektivtrafikobjekten baserat på stadens justerade tidplaner, med följande trafikstart av respektive linje:

- Malmö Express Linje 2 år 2033
- Malmö Express Linje 4 år 2027
- Malmö Express Linje 5 år 2029
- Malmö Express Linje 8 år 2032
- Malmö Express Linje 10 år 2031
- Buss Linje 3 år 2033
- Buss Linje 6 år 2033
- Buss Linje 9 år 2033

Tidplanerna för genomförandet av Cykelobjekten har justerats under året med anledning av att Cykelobjekten planeras och genomförs samordnat med kollektivtrafikobjekten. De nya tidplanerna ligger till grund för en justerad betalplan som beslutats av styrelsen i november 2023.

5. Stadsbyggande och samhällsnyttor

Malmö stad har under de år som gått sedan Sverigeförhandlingens Ramavtal 8 – storstad Malmö undertecknats haft en mycket hög exploateringstakt. Resultatet av god planberedskap och ett gynnsamt marknadsläge har gjort att det fram t.o.m. 2023 färdigställts drygt 3 000 bostäder per år i Malmö.

Världsläget och ekonomin har tillsammans förändrat förutsättningarna för bostadsbyggandet under de två senaste åren. Som följd av detta har Malmö stad sett ett minskat inflöde av planansökningar och bygglov under 2023. Konsekvenserna av ökade kostnader för såväl byggaktörer som konsumenter har påverkat byggsektorn rejält under 2023. Bostadsbyggandet har under året minskat vilket kommer medföra att betydligt färre bostäder färdigställs under ett antal år framöver.

Under 2023 har bostadsbyggandet i Lomma kommun uppgått till 104 bostäder. Av dessa var 69 i form av lägenheter och 29 i form av radhus och 5 enbostadshus, samt en lokal som omvandlades till bostad. Totalt har 620 bostäder färdigställts i kommunen. Under kommande 10-årsperiod räknar Lomma kommun med att bostadsbyggandet kommer att omfatta omkring 100–150 bostäder per år. Det osäkra ekonomiska läget kan komma att påverka byggtakten, men för närvarande pågår byggnation i påbörjade projekt enligt plan.

Under 2023 har bostadsbyggandet i Kävlinge kommun uppgått till 46 bostäder. Totalt har 935 bostäder färdigställts i kommunen. Kävlinge kommun har under 2023 uppnått det totala åtagandet om 900 bostäder och kommer härefter endast rapportera antalet färdigställda bostäder i årsrapporten.

I Malmö innebär en väl planerad och utbyggd infrastruktur att en fortsatt hög produktion av bostäder, kontor och service kan hållas. En funktionsblandad stad skapar såväl nya rörelsemönster som förbättrad framkomlighet för de olika trafikslagen. Utbyggnaderna genererar nyttor som till exempel förbättrad tillgänglighet, ökad hänsyn till barnperspektiv, ökad folkhälsa, förbättrad jämställdhet och jämlikhet. Viktiga miljö- och hälsonyttor, som kommer av att öka resandet med cykel och kollektivtrafik samt elektrifieringen av kollektivtrafiken, är bland annat minskade växthusgasutsläpp, bättre luft och därmed bättre hälsa.

I Malmö pågår arbete för att identifiera tillkommande nyttor och mervärden som investeringarna medför. Det kan till exempel handla om arbetsmarknadsnyttor, näringslivsnyttor, sociala nyttor samt attraktiva miljöer. Under 2023 tog Malmö stad fram dokumentet *Utfalls- och effektutvärdering av Storstadspaketet – en vägledning*, i syfte att beskriva hur kommunen kan gå till väga för att göra utfalls- och effektutvärderingar av investeringarna inom ramen för Sverigeförhandlingens storstadspaket i Malmö. Framtagande av en projektplan för ett konkret utvärderingsobjekt påbörjades under hösten 2023 och arbetet fortsätter under 2024.

Skånetrafiken mäter kontinuerligt kundnöjdheten för stadsbusstrafiken och för 2022 var kundnöjdheten i Malmö 65 procent. Dessa mätningar avser inte enbart busslinjer inom Ramavtalet utan avser all stadsbusstrafik i Malmö. För perioden januari till november 2023 uppgår kundnöjdheten i Malmö till 61 procent. Resultatet av mätningen visar att det som är viktigast för resenärerna och som påverkar den övergripande kundnöjdheten mest är att kunna lita på att komma fram i tid. Punktligheten för stadsbusstrafiken i Malmö har en generell god utveckling med nästan 2 procentenheter högre punktlighet 2023 (79,7 procent) än 2022 (78 procent).

Trafikverket har bedömt att Malmöpendeln - Lommabanan etapp 2 ger nyttor i form av förbättrade regionala kollektivtrafik- och pendlingsmöjligheter i västra Skåne. Vidare bedöms objektet ge nationell och regional nytta genom att utvecklingsmöjlighet för godstrafiken säkerställs samt att det nationella järnvägsnätet och regionala vägnätet avlastas. Därtill kan nationell, regional och lokal nytta skapas och bidra till ett mer miljöanpassat och hållbart transportsystem. Förutsättningar för ökad bostadsbebyggelse i stationsnära lägen skapas och

kan bidra till en ökad attraktivitet för orterna Alnarp och Flädie (t.ex. arbetstillfällen) i och med möjligheter till nya stationer samt ett mer miljöanpassat resande med kollektivtrafik.

För Malmöpendeln – Lommabanan etapp 2 pågår arbetet med en beräkning av den samhällsekonomiska nyttan inklusive övriga icke beräkningsbara nyttor i form av en samlad effektbedömning (SEB).

6. Tilläggsavtal och väsentliga beslut

Den 7 juni 2023 godkände Styrelsen Tilläggsavtal till Ramavtalet avseende utbyggnaden av Malmö stads Cykelobjekt. Tilläggsavtalet omfattar att ett cykelobjekt regleras ut ur Ramavtalet och att fyra cykelobjekt ges justerade geografiska sträckningar samt att statens medfinansiering justeras efter respektive objekts omfattning.

Den 5 oktober 2023 har Styrelsen beslutat om att justera betalplan för Malmöpendeln för att särredovisa ansvar för prognostiserad kostnadsökning utöver projektmedel enligt Ramavtalad finansiering.

Den 29 november 2023 har Styrelsen beslutat om att justera betalplaner för Malmö stads åtta kollektivtrafikobjekt och för cykelobjekten. De justerade betalplanerna innebär senareläggning av Kollektivtrafikobjektens trafiköppnande.

Den 29 november 2023 har Styrelsen beslutat om att justera betalplanen för Malmö stads Cykelobjekt.

Sammanställning av tidigare väsentliga beslut

- 2022-12-07 Justerad betalplan för Malmö stads cykelobjekt
- 2021-09-22 Justerad samlad betalplan för Malmös kollektivtrafikobjekt
- 2021-06-16 Justerad betalplan för kollektivtrafikobjekt Malmöpendeln – etapp 2
- 2019-11-26 Justerad tid- och betalplan för Malmöpendeln – Lommabanan etapp 2.

SEKRETARIATET FÖR UPPFÖLJNING
AV STOCKHOLMSFÖRHANDLINGEN OCH
SVERIGEFÖRHANDLINGENS STORSTADSAVTAL

c/o Trafikverket
172 90 Sundbyberg

Besöksadress: Solna Strandväg 98

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 0243-795 90

www.trafikverket.se